

Kitalakihalkio

Kitalaella tarkoitetaan suuontelon kattoa, joka samalla muodostaa nenäontelon lattian. Nielussa, missä nenä- ja suuontelo yhtyvät, kitalaen reuna toimii pehmeänä, mukautuvana läppänä, sulkuna, joka nielaistaessa estää ilman pääsyn nenäontelosta nieluun ja toisaalta ruuan tai nesteen työntymisen nenäonteloon. Suuontelon alueella kitalaki on kova, koska sen tukirunkona on levymäinen kitalakiluu.

Normaalisti sikiönkehityksen aikana vasemman- ja oikeanpuoleinen kitalakiluulevy kasvavat keskiviivassa yhteen. Jos yhteenkasvamista ei tapahdu, jää syntyvän yksilön kitalakeen halkio, avanne, jonka kautta ruokaa ja nestettä pusertuu suuontelosta nenäonteloon. Halkio voi yltää kitalaen uloimmista osista aina pehmeään kitalakeen asti tai halkio voi olla lyhyt ja paikallinen. Myös halkion leveys on tapauskohtainen.

Kitalakihalkiota esiintyy kaikilla roduilla, kuitenkin eniten lyhytkuonoisilla. Syynä halkion jäämiseen voi olla sikiön kärsimä hapenpuute, muu trauma, lääke tai myrkkyyvaikutus, joka ajallisesti osuu hetkiin, jolloin kitalakiluulevyjen yhteenkasvun tulisi tapahtua. Syy voi olla myös perinnöllinen geenivirhe, jonka yksilö on samanaikaisesti perinyt sekä emän että isän puolelta.

Halkion pituudesta, leveydestä ja sijainnista riippuu, miten paljon yksilön elämä vaikeutuu. Ruuan ja nesteen pusertuminen suusta nenäonteloon aiheuttaa kroonisen molemmanpuoleisen nenäontelontulehduksen. Ruokaa ja nestettä voi ajautua myös henkitorveen ja keuhkoihin, mistä seuraa yleensä hallitsematon keuhkotulehdus. Kun pennut imevät, saattaa halkiopennulla maitoa tirsuta ulos sieraimista. Näin ei välttämättä kuitenkaan tapahdu, jos emän nisä istuu pennun suuhun siten, että halkio peittyi imiessä. Tällöin pentu alkaa oirehtia vasta, kun se alkaa itse syödä ja juoda kupista. Kitalakihalkion olemassaolosta on syytä varmistua myös silloin, kun pennun kasvu jää normaalia hitaammaksi.

Halkion olemassaolosta varmistutaan avaamalla pennun suu ja hyvässä valossa silmäilemällä koko kitalaen keskiviiva hampaista nieluun asti. Silmäilyssä apunaan voi käyttää esimerkiksi topsitikkua.

Ainakin teoriassa ja ainakin osa kitalakihalkioista on kirurgisesti korjattavissa. Pennun saaminen leikkauskuntoisena leikkausikään, n. 2 kk, saattaa vaatia erityisen pysyvän ruokintaletkun asentamisen, joka sekään ei ole ongelmatonta. Myös leikkauksen jälkeen on paranemiseen asti turvauduttava ruokintaletkuun. Korjausleikkauksen mielekkyyks on harkittava tapauskohtaisesti. Jos vamma on periytynyt, periyttää yksilö kitalakihalkiota myös jälkeläisilleen. Yhdistelmää, josta on syntynyt kitalakihalkioisia pentuja, ei tulisi enää käyttää.

Pirta Tapio
eläinlääkäri